

ДО КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА

СИГНАЛ

ОТ

АСОЦИАЦИЯ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ (АИКБ), с БУЛСТАТ 121442528, регистрирано по ф.д. № 15 764/1996 по описа на СГС за 1996 г. със седалище в гр. София, Столична община, район „Оборище“ и адрес на управление ул. „Тракия“ № 15, представлявана от Васил Георгиев Велев, в качеството на председател на управителния съвет.

БЪЛГАРСКА СТОПАНСКА КАМАРА-СЪЮЗ НА БЪЛГАРСКИЯ БИЗНЕС (БСК), с БУЛСТАТ 831391124, регистрирана по ф. д. № 1885/1990 по описа на СГС за 1990 г. със седалище в гр. София, Столична община, район Триадница, ул. „Алабин“ 16-20, представлявана от Божидар Василев Данев, в качеството на изпълнителен председател.

БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА (БТПП), с БУЛСТАТ 000703066, регистрирано по ф. д. 15445/1991 по описа на СГС за 1991 г. със седалище в гр. София, Столична община, район Оборище, ул. „Искър“ № 9, представлявана от Цветан Атанасов Симеонов, в качеството на председател на Управителния съвет.

КОНФЕДЕРАЦИЯ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ И ИНДУСТРИАЛЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ (КРИБ), с БУЛСТАТ 130439965, регистрирано по ф.д. № 9433/2000 по описа на СГС за 1996 г. със седалище в гр. София, Столична община, район Триадница, ул. „Хан Аспарух“ № 8, представлявана от Кирил Петров Домусчиев, в качеството на председател на Управителния съвет.

ОТНОСНО: образуване на производство за установяване на нарушение на чл. 15, ал.1, т.1 и т.4 от ЗЗК

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОМИСАРИ,

Представяваните от нас юридически лица са признати по реда на Кодекса на труда за представителни на национално равнище работодателски организации. Наши членове са стопански и нестопански субекти – потребители и производители на електрическа енергия. По силата на уставите на нашите организации представляваме и защитаваме интересите на своите членове, създаващи 86,2% от брутната добавена стойност и даващи работа на 81,8% от заетите в икономиката ни. Изложеното обосновава наличието на правен интерес от подаване на настоящото искане за образуване на производство за установяване на нарушение на чл. 15, ал. 1, т. 1 и т. 4 от ЗЗК.

Цените, определени на пазарите за търговия на едро с електроенергия трябва да отразяват ненарушено и конкурентоспособно взаимодействие между търсене и предлагане, като е важно да се гарантира, че не могат да се извличат неправомерни печалби от пазарни злоупотреби.

Пазарът на електроенергия у нас вече се доминира от търговията на свободен пазар, което се подкрепя от национално представителните синдикални и работодателски организации като модел за устойчива конкурентна среда, осигуряваща подобрене качеството на услугите и оптимизиране на цената на електрическата енергия.

За стопанските потребители, присъединени към мрежите на високо и средно напрежение, като задължени регистрирани участници на свободен пазар, това е и единственият начин за осигуряване на нужното им електропотребление.

Насърчаването на открита и честна конкуренция на пазарите на търговия на едро с електроенергия в полза на крайните потребители – това е целта на увеличаването на интегритета и прозрачността на тези пазари, изрично записана като основополагаща цел в Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета, приет на 25.10.2011г. и публикуван в Официален вестник от 08.12.2011г. (Регламент).

За разлика от договорите за продажба на дребно, договорите за продажба на едро между производители и търговци лесно се поддават на манипулиране на пазара.

Основните доставчици на електроенергия на свободен пазар у нас са: „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД (накратко „АЕЦ“), оперираща два блока с обща инсталирана мощност 2100МВт и „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД (накратко „ТЕЦ МИ2“), оперираща осем блока с обща инсталирана мощност 1600МВт (за м. януари един от новите блокове е в студен резерв). Всъщност, двете централи осигуряват около 54% от годишното производство на електроенергия в България (по данни на „ЕСО“ ЕАД общото производство в България за 2017г. е 45,32 ТВтч.), съответно близо 60% от нужната за вътрешно потребление електроенергия и решително доминират производството на електроенергия за свободния пазар – около 92%.

За първите девет месеца на 2017 г. двете централи реализират над 70% (или 9,94 ТВтч) от произведената от тях електроенергия, предназначена за свободен пазар (14,10 ТВтч), през своите онлайн електронни платформи, докато през двата сегмента – „Пазар Ден напред“ и „Централизиран пазар за двустранни договори“ (накратко „ЦПДД“) на „Българска независима енергийна борса“ ЕАД (накратко „БНЕБ“) продават 4,16 ТВтч. При това, за същия период средната цена, постигната на собствените им платформи е 64,10 лв./МВтч, докато средната им цена през БНЕБ е 78,48 лв./МВтч.

Вероятно координираното поведение на двете централи при обявените начални цени по отделните тръжни процедури резултира до стойности на коефициентите за брутна рентабилност на приходите от продажби на електроенергия значително надвишаващи добрите практики. За сравнение, дори при утвърдените от КЕВР с Решение № Ц-19 от 01.07.2017г. цени, отчитайки пълните променливи и условно-постоянни разходи – за АЕЦ 54,92 лв./МВтч на активната енергия, а за ТЕЦ МИ2 46,85 лв./МВтч на активната енергия и 28,23 лв. за разполагаемост на МВт за час, то коефициентите за брутна рентабилност на приходите от продажби на електроенергия са съответно: за АЕЦ 8,51%, а за ТЕЦ МИ2 10,60%. Очевидно постигнатите от двете централи през 2017г. цени и коефициенти категорично не насърчават открита и честна конкуренция на пазарите на търговия на едро с електроенергия в полза на крайните потребители, каквато е основната теза в Регламента!

Значителни обеми бяха търгувани към определени търговци при неясни условия, обезпечавачи непазарни предимства спрямо останалите участници. Вероятно е да са сключвани анекси по вече договорени продажби през онлайн електронните платформи на АЕЦ и ТЕЦ МИ2, с които да са предоговаряни условия, в т.ч. обеми, допустими отклонения, срокове – естествено, сключването на анекси не се регистрира на електронната платформа и не може да стане публично достояние, което означава, че всичко изброено би било непазарно конкурентно предимство за съответния купувач, страна по договора/анекса. Изкуствено бе ограничавано и предлагането през сегмента на борсата ЦПДД – предимно малки, нерегулярни лотове, липса на профилирани продукти. Това естествено води до ирационални ценови нива, които категорично не могат да бъдат определени като референтни. Манипулация на пазара или опит за манипулация на пазара (наказуемо и в двата случая) е поведението на лице или лица, които действат в сътрудничество, с цел да осигурят решаваща позиция при доставките или търсенето на даден енергиен продукт на едро, които довеждат или биха могли да доведат пряко или косвено до фиксиране на цените или до създаване на други нелоялни търговски условия. Имаме съмнения за такава манипулация например при двете процедури от 17 август 2017 г., реализирани през сегмент ЦПДД на БНЕБ с оттъргувани товари 70 МВт при цена 69,70 лв./МВтч и 110 МВт при цена 69,29 лв./МВтч, съответно. Продължителността на двете процедури, при които бяха ангажирани над 88 млн. лв., бе подозрително кратка – 17 секунди, което, особено отчитайки изискванията на правилата на БНЕБ за финансови лимити и гаранции, предполага основателни съмнения за предварително уговорено сътрудничество. Възможните участници в тези процедури са измежду регистрираните участници за сегмента, като БНЕБ има техническата възможност да посочи страните по договорените сделки. Манипулация на пазара или опит за манипулация на пазара е и предлагането, купуването или продаването на енергийни продукти на едро с цел, намерение или последица въвеждането в заблуждение на участниците на пазара, които действат на основата на референтни цени.

За да могат всички участници на пазара да преценят цялостното състояние на търсенето и предлагането, вкл. да открият причините за колебанията в цените на едро и да участват адекватно, информирано и пълноправно в пазара е задължително осигуряването на равен достъп до информация

относно тръжни процедури, в т.ч. параметрите по тези процедури, данни за сделки, както и достъп до структурни данни за капацитета и използването на съоръжения за производство, съхранение, потребление или пренос. Всичко това надлежно е разписано и в споменатия Регламент.

Всъщност, използването на вътрешна информация се състои и в търговия на едро с енергийни продукти от лица, които знаят, или следва да знаят, че информацията, с която разполагат, е вътрешна информация.

Междувременно, необосновано, без връзка с реалностите в сектора, непрозрачно и напълно непазарно се предприеха действия за значително увеличение на цената на активната електроенергия от страна на търговците, но и от страна на споменатите производители на електроенергия, като през последните седмици този процес ескалира рязко до претенции от страна на търговците за прекратяване на договори за доставка към крайните потребители или налагане едностранно на цени с между 30% и 65% по-високи спрямо установените до момента.

Съгласно Регламента, манипулирането на пазарите за търговия на едро с енергия включва и действията, предприети от лица, които изкуствено причиняват ниво на цените, което не е обосновано от пазарните сили на предлагането и търсенето, в това число действителната наличност на капацитети за производство, съхранение и пренос, както и от търсенето.

Впрочем, некоректните търговски практики, водещи до изкривяване на равнопоставеността между участниците, включват и невнасяне на събрани от крайните потребители суми за задължения към обществото – някои търговци дължат вече десетки милиони лева към фонда за сигурност на електроенергийната система, генерирайки мрежа от нови задължения в системата на енергетиката и получавайки непазарно конкурентно предимство спрямо коректните търговци. „НЕК“ ЕАД публикува и поддържа на сайта си списък на търговци/производители на електрическа енергия с просрочени задължения към Обществения доставчик за цена „задължение към обществото“, където могат да бъдат еднозначно установени.

На последно, но не по значение място – новопредлаганите значително увеличени цени за краен потребител не намират никаква икономически обоснована опора нито в практики в други европейски страни, нито в ценообразуването на регулирания пазар.

Предвид гореизложеното, с настоящия сигнал настояваме Комисията за защита на конкуренцията да образува производство за установяване на нарушение на чл. 15, ал. 1, т. 1 и т. 4 от ЗЗК и при констатиране на такова да наложи предвидените имуществени санкции.

С УВАЖЕНИЕ,

БОЖИДАР ДАНЕВ

***Изпълнителен председател на БСК
и председател на АОБР за 2018 г.,
по поръчение на АИКБ, БСК, БТПП и КРИБ***